

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ของประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้กำหนด แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจและพฤติกรรมในการตัดสินใจ
4. ข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้ดำเนินพัฒนามา มากกว่า 75 ปี นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จาก “สมบูรณาญาสิทธิราช” มาเป็นระบอบ “ประชาธิปไตย” เป็นหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ อำนาจอสูงสุดต้องเป็นของประชาชน (สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550, หน้า 17)

ความหมายของประชาธิปไตย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2493

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 665) ได้ให้ความหมายคำว่า “ประชาธิปไตย” ว่าเป็น “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนส่วนใหญ่” คำว่า “ประชาธิปไตย” (Democracy) มีความหมายที่แตกต่างกันหลายความหมายด้วยกัน ความหมายดั้งเดิมมีต้นกำเนิดจากภาษากรีก เพราะชาวกรีกเป็นพวกแรกที่เริ่มใช้ ซึ่งหมายถึง รูปแบบการปกครองที่ประชาชนทั้งหมดมีสิทธิที่จะตัดสินใจขาดปัญหาการเมือง โดยอาศัยหลักการฟังเสียงข้างมาก รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของกรีกโบราณในปัจจุบันนี้เรียกว่าเป็นการปกครองโดยชนหมู่มาก หรือประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ความหมายของประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในภายหลัง มีทั้งความหมายแคบและความหมายกว้าง

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่อำนาจในการปกครองของรัฐบาลมาจากการยินยอมของประชาชนส่วนใหญ่ การยินยอมนี้แสดงออกโดยการดำเนินการให้ประชาชนได้รับและใช้อำนาจโดยสม่ำเสมอ เสรี มีการเลือกตั้งที่เป็นการแข่งขันโดยผู้ที่เป็นใหญ่ ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเลือกตั้ง หลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยคือเสรีภาพของประชาชนที่รวมเสรีภาพในการพูดได้รับข้อมูล และมีส่วนร่วมในการแข่งขันทางการเมือง (Etzioni-Halevy, 1997 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2550, หน้า 7)

ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่ถือว่าประชาชนมีอำนาจสูงสุด ซึ่งเป็นการปกครองของประเทศ โดยประชาชนและเพื่อประชาชนสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองเท่าเทียมกัน ทั้งในด้านการปกครองและการดำเนินชีวิตของตนเอง (คำนิยาม ชัยสุวรรณรักษ์ และธีระพล บุญสร้าง, 2549, หน้า 7)

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (Lincoln, n.d. อ้างถึงใน อมร รักษาสัตย์, 2543, หน้า 12) เป็นการปกครองโดยเสียงข้างมากของประชาชน การปกครองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนภายใต้สิทธิเสรีภาพความเสมอภาค (สมบัติ ชำรงชัญญะ, 2542, หน้า 203) ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง (บุญธรรม เลิศสุขีเกษม, 2543, หน้า 22) ที่มุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ของคนส่วนมาก โดยประชาชนมีสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมตามอำนาจที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประชาธิปไตยแบ่งเป็นหลายประเภท บางท่านแบ่งเป็น 3 แบบ (โกสินทร์ วงศ์สุวัฒน์, 2532, หน้า 59-63) บางท่านแบ่งเป็น 2 ประเภท (สมบัติ ชำรงชัญญะ, 2543, หน้า 204-210) กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบของระบอบประชาธิปไตยสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ

1. ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ซึ่งเป็นการปกครองอยู่ในอำนาจของพลเมืองส่วนใหญ่โดยตรง ทุกคนมีความเสมอภาคมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ประชาธิปไตยโดยตัวแทน (Representative Democracy) หมายถึง ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนให้ทำหน้าที่ตัดสินใจการปกครองแทนตน
3. ประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรง เป็นการผสมผสานแนวคิดของทั้ง 2 แบบข้างต้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทำการเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชน แต่ในขณะเดียวกันก็ให้สิทธิประชาชน เข้าแทรกแซงในกระบวนการทางการเมืองได้ เช่น การปลดผู้แทนก่อนหมดวาระ (Recall) ให้ประชาชนร่วมกันเสนอร่างกฎหมายเองได้ (Initiative) ให้ประชาชนยับยั้งร่างกฎหมายได้ (Vote) ให้ประชาชนร่วมกันลงประชามติในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญได้ (Referendum)

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ความมีอธิปไตยแห่งคนในชาติรัฐ-ประเทศหนึ่ง ๆ ที่ร่วมกันทำสัญญาหรือข้อตกลงร่วมกันในการแสดงออกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในขอบเขตอันจำกัด ในการอยู่ร่วมกันอย่างความเป็นผู้รู้ ความมีภารกิจ และหน้าที่ในส่วนตัวเอง ตนเอง และต่อมหาชนหมู่มาก โดยมุ่งเน้นการไม่ก้าวล่วงละเมิดในสารประโยชน์ต่อกันและกัน (นามอนัดดา, 2550, หน้า 1)

ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) รัฐได้ใช้การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการของรัฐ โดยผ่านกระบวนการหรือยุทธวิธีที่รัฐใช้ ซึ่งมีทั้งให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม เข้ามาร่วมทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่มหรือกลุ่มคน ชุมชน และระดับองค์กร ตลอดทั้งการเลือกผู้แทนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ จุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชน เริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่อง ๆ เช่น การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน (สเนห์ จามริก, 2523, หน้า 29) กรณีในมุมมองการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะพบว่าความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคล บุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามารับผิดชอบ เพื่อการดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่ม หรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ (กรรณิการ์ ชมดี, 2524, หน้า 9) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง (Hillard & Kemp, 1999 อ้างถึงใน คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2545, หน้า 15)

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย

ความสำเร็จของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่เป็นเพียงเพราะเหตุผลของระบอบประชาธิปไตยโดยตัวของมันเองหากแต่ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของประชาชนประกอบกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสังคมนั้น ๆ ด้วย เช่นที่ รูสโซ (Rousseau) เคยกล่าวไว้ว่า “ลักษณะการปกครองประเทศหนึ่งนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับสภาพของประเทศและจิตใจของประชาชนไม่ใช่การที่ระบบนั้นดียิ่งในตัวของมันเองแต่อย่างเดียว” ปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสังคมเป็นสำคัญ ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

2) ปัจจัยทางการศึกษา 3) ปัจจัยทางวัฒนธรรม 4) ปัจจัยในอุดมการณ์ทางการเมือง 5) ปัจจัยในเรื่องชนชั้นในสังคมและระบบสังคม (สนธิ ขาวสะอาด, 2539, หน้า 35-39)

การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ

ปัจจุบันไทยมีรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้ 25 ฉบับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบจากภาคประชาชน โดยมีหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม (สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550, หน้า 19)

การเลือกตั้ง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ หมายถึง การเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนตน กรณีต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น

วิสุทธิ โพธิ์แท่น (2524, หน้า 63) ที่ได้ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่าการเลือกตั้ง หมายถึง การที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากหลาย ๆ คน หรือจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง หรือบัญชีจำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลาย ๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการอันหนึ่งอันใดแทนตน ความหมายเช่นนี้เห็นได้ว่าได้จำแนกประเภทของการเลือกตั้งไปและแบ่งปรัชญาแนวคิดการเลือกตั้งไว้ในตัว

พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2534, หน้า 716) ได้ให้ความหมายการเลือกตั้ง ว่าการที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเอง โดยอิสระว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารกิจการของประเทศ ผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือก และผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประเทศมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคลดำเนินการบริหารและปกครอง

จรูญ สุภาพ (2527, หน้า 28) กล่าวว่า การเลือกตั้งเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในการเลือกสรรและกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ ที่จะมาบริหารงานสาธารณะ การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยจะต้องเป็นความลับ และราษฎรมีโอกาสเลือกโดยเสรี

ดังนั้น การเลือกตั้งจึงเป็นกิจกรรมที่ประชาชนแสวงหาทางเลือกในการปกครองและบำบัดความต้องการของตนเอง เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องหรือสนับสนุนให้มีการกระทำ หรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองหรือ

การตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตน ด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้น จะนำอุดมการณ์และนโยบายไปเป็นแนวนโยบายในการบริหารประเทศ และทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองการปกครองของประชาชนนั่นเอง (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง และยุทธพร อิศรรชัย, 2548, หน้า 7)

ความสำคัญของการเลือกตั้ง

การปกครองที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันก็คือ การปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งมิได้หมายถึง การที่ประชาชนไปลงคะแนนเสียง (Voting) เลือกตั้งผู้แทนของตนแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่มีความหมายที่ลึกซึ้งยิ่งไปกว่านั้นอีก กล่าวคือ การเลือกตั้งยังหมายถึงผลที่ได้จากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนอีกด้วย ผลการเลือกตั้งของประชาชนนี้หากพิจารณาจะพบว่า เป็นการแสดงออกถึงการยอมรับว่าอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจที่จะดำเนินการเลือกผู้แทนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่แทนตนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เช่น การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล เลือกรัฐบาลเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือปกครองประเทศ และกำหนดนโยบายที่จะใช้ในการปกครองประเทศ การเลือกตั้งตัวแทนประชาชนเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งในระบอบการปกครองที่เชื่อว่าอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของปวงชน ซึ่งคิดค้นขึ้นแทนระบอบการปกครองที่ถือคติอำนาจอธิปไตยเป็นของบุคคลใดบุคคลเดียวหรือคณะบุคคลโดยอ้างลัทธิเทวสิทธิ หรืออภิอำนาจ หรือความมีคุณสมบัติพิเศษบางประการเป็นเครื่องมือให้ความชอบธรรมในอำนาจการปกครองของตน การเลือกตั้งเป็นกระบวนการของการเลือกสรรรัฐบาลที่จะมาทำการปกครองและสร้างความชอบธรรมให้แก่อำนาจการปกครองของผู้ปกครองให้เป็นไปโดยสันติ การเลือกตั้งในประเทศที่มีพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคหรือหนึ่งกลุ่ม มีบทบาทสำคัญในการยุติข้อขัดแย้งในระบบการเมืองโดยเคารพและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกา และธรรมเนียมปฏิบัติที่ใช้บังคับในระบบการเมืองนั้น ๆ การเลือกตั้งที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์กติกาดังกล่าว จะทำให้คู่ต่อสู้ทางการเมืองยอมรับผลการตัดสินใจของผู้เลือกตั้งโดยฝ่ายที่ชนะจะได้รับมอบอำนาจจากประชาชนให้ทำการปกครองในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ ฝ่ายแพ้ก็จะหาทางเอาชนะในคราวต่อไปตามวิถีทางหรือกฎเกณฑ์และกติกาที่กำหนดไว้ วิธีการเช่นนี้ช่วยอำนวยความสะดวกการสืบอำนาจทางการเมืองและการปกครองเป็นไปอย่างสันติวิธีไม่ต้องอาศัยวิธีการที่ผิดกฎหมายและไม่ชอบธรรม เช่น การปฏิวัติรัฐประหาร เป็นกลไกในการสับเปลี่ยนอำนาจ ดังนั้น กระบวนการเลือกตั้งภายใต้เงื่อนไขที่กล่าวมานี้จึงแตกต่างไปจากการเลือกตั้งในประเทศที่มีพรรคการเมืองที่มี

อำนาจและอิทธิพลมากที่สุดเพียงพรรคเดียว หรือกลุ่มคณะบุคคลเพียงคณะเดียว ซึ่งใช้การเลือกตั้งเป็นเพียงข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมในอำนาจการปกครองเท่านั้น มิใช่เป็นกลไกเพื่อขจัดความขัดแย้ง หรือเพื่อตัดสินใจการสืบอำนาจแต่อย่างใด กระบวนการสับเปลี่ยนอำนาจการปกครองโดยการเลือกตั้งนี้ยังเป็นกลไกสำคัญที่จะคอยเตือนเสมอว่าตนมีความรับผิดชอบต่อประชาชนและมีประชาชนคอยจับตาการกระทำของเขายู่เสมอ ดังนั้นจะต้องทำหน้าที่อย่างดีที่สุดและด้วยความรับผิดชอบต่อประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจอนาคตทางการเมืองของตนด้วย การเลือกหรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนของปวงชนอีก (ธีรภัทร เสรีรังสรรค์, ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง และ ยุทธพร อิสระชัย, 2548, หน้า 8-9)

นอกจากนั้น กระบวนการเลือกตั้งยังเป็นกลไกสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของประเทศ มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในความสามารถของตนเองและเพื่อนมนุษย์ว่าสามารถตัดสินใจเลือกรัฐบาล เลือกรูปแบบการปกครอง วิธดำเนินการปกครอง ระบบเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ของตนเองได้ การเลือกตั้งจะนำไปสู่ความพยายามของประชาชนที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของรัฐบาล ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้การมีกระบวนการภายในระบบการเมืองของชาติ และระดมประชาชนเข้าร่วมในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น (กรมหลวงธรรมนูญ และคณะ, 2531, หน้า 6)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2554 กำหนดให้มี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้ง 2 แบบ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จำนวน 375 คน และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 125 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขต

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากเขตเลือกตั้ง โดยการแบ่งเขตเลือกตั้งประเทศออกเป็น 375 เขต เกิดจากการคำนวณราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ที่ประกาศปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งเฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 375 คน เช่น ราษฎรทั้งประเทศ จำนวน 63,878,267 ล้านคนหารด้วย 375 ก็จะได้ค่าเฉลี่ยราษฎร 170,342 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน หลักการนี้มาจากเหตุผลที่ว่าแต่ละเขตเลือกตั้งควรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนเท่าเทียมกันโดยประชาชนหนึ่งคนมีหนึ่งเสียงเท่ากัน มีความเสมอภาคกัน ไม่ว่าจะมิถุนายนอยู่ในพื้นที่ใด หรือจะยากดีมีจน เป็นชาวไร่ ชาวนา หรือเศรษฐีก็มีสิทธิที่เท่าเทียมกัน การลงคะแนนเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบแบ่งเขตให้ทำเครื่องหมายกากบาทเลือกได้เพียงหมายเลขเดียวหรือเบอร์เดียว ดังที่เรียกว่า “เขตเดียว เบอร์เดียว”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ มีจำนวน 125 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งในแบบบัญชีรายชื่อ โดยพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจะจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครไว้เพียงบัญชีเดียว เรียงลำดับจำนวนไม่เกิน 125 รายชื่อรายชื่อใครจะอยู่ลำดับไหน ขึ้นอยู่กับแต่ละพรรคจะดำเนินการ การเลือกตั้งแบบนี้ทั่วประเทศเป็นเขตเลือกตั้งหมายถึงทั้งประเทศจะมีผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อชุดเดียวกัน

การลงคะแนนเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ทำเครื่องหมายกากบาท เลือกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคเดียว ได้เพียงหมายเลขเดียว หรือเบอร์เดียว นั่นก็หมายถึงผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตัดสินใจ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในสังกัดของพรรคการเมืองที่ชื่นชอบนั่นเอง ส่วนที่ว่าพรรคใดจะได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนเท่าใดก็ขึ้นกับว่าพรรคนั้น ๆ จะได้รับคะแนนเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใด โดยผู้ที่ได้รับเลือกตั้งต้องมาจากบัญชีรายชื่อเรียงตามลำดับจนกว่าจะครบจำนวน

คุณสมบัติของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
3. เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวนับถึงวันเลือกตั้ง ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน (การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้เป็นกรณีขบสภาผู้สมัครต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 30 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง)

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1. ผู้มีสัญชาติไทย (ถ้าแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี)
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง
3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง
4. ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้
 - 4.1 เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
 - 4.2 อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
 - 4.3 ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
 - 4.4 วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

การเสียสิทธิทางการเมือง 3 ประการ ได้แก่

1. เสียสิทธิการยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
2. เสียสิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น และสิทธิได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา
3. เสียสิทธิการสมัครรับเลือกเป็นกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน สิทธิทั้ง 3 ประการ จะได้กลับคืนมาเมื่อไปใช้สิทธิการเลือกตั้งอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือท้องถิ่น

หน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีดังต่อไปนี้

1. ออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน
 2. เป็นผู้เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี, ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 3. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน
 4. จัดสรรและอนุมัติงบประมาณแผ่นดินเพื่อพัฒนาประเทศ
 5. นำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนเสนอต่อรัฐบาล
- (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2554, หน้า 3)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

พฤติกรรมทางการเมืองเป็นหัวข้อสำคัญในการศึกษาระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเมืองในระบบนี้ นักการเมืองและพรรคการเมืองเป็นตัวแสดงนำที่มีบทบาทสำคัญ ทั้งในด้านส่วนตัวและด้านสาธารณะ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อโครงสร้างทางการเมืองและสังคมของประเทศชาติหรือสถาบันทางการเมืองเป็นส่วนรวม ทั้งนี้เนื่องจากการกระทำของตัวแสดงแต่ละคน/ กลุ่มจะมีผลต่อการออกกฎหมายการกำหนดนโยบาย และการบริหารราชการบ้านเมือง และ/ หรือนำพาประเทศชาติไปสู่ความวิบัติ และกาลียุค โดยประชาชนคนทั้งชาติ และชาวโลกจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำของพวกเขาเหล่านั้น (ดำรงค์ ฐานดี, 2553, หน้า 1)

พฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) หมายถึง การแสดงกริยาอาการและความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของมนุษย์ การแสดงกริยาอาการและความนึกคิด ดังกล่าวเป็นปฏิกิริยาตอบสนองกระบวนการทางการเมืองการปกครองที่มีอยู่ในแต่ละระบบการเมือง ดังนั้น พฤติกรรมทางการเมืองจึงหมายถึง ลักษณะรูปแบบของกริยาอาการและความนึกคิดทางการเมือง

การปกครองเป็นต้นว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบต่าง ๆ เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การปฏิบัติทางกฎหมาย ความสนใจทางการเมือง ความเบื่อหน่ายทางการเมือง และความเชื่อมั่นทางการเมือง เป็นต้น (ลักษมี กาญจนสินี, 2550, หน้า 33)

แนวคิดในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองมีอยู่หลายแนว นักวิชาการแต่ละสำนักมักอ้างว่า แนวคิดของตนสามารถอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างเช่น บางกลุ่มอาจมองในเรื่องภาวะความเป็นผู้นำ โดยเน้นศึกษาถึงพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองแต่ละคนที่แสดงออกในเวทีสังคมการเมืองว่า บุคคลคนนั้นมีบุคลิกของความเป็นผู้นำอย่างไร ส่วนนักวิชาการบางกลุ่มมองในแง่การแข่งขันเพื่อศึกษาท่วงทำนองของนักการเมืองและพรรคการเมืองที่ใช้ความพยายามและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ต่อสู้แข่งขันระหว่างกันเพื่อครอบครองอำนาจและใช้อำนาจของรัฐให้เป็นไปตามเป้าหมายของตนและกลุ่มหรือพรรคของตน (ดำรงกัญ ฐานดี, 2553, หน้า 2)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในทางรัฐศาสตร์นั้นพัฒนาขึ้นมาจากความสนใจของนักวิชาการ 2 สาขา คือ นักสังคมวิทยา และนักรัฐศาสตร์กลุ่มพฤติกรรมนิยม นักวิชาการเหล่านี้ได้ให้ความสนใจอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลเป็นเบื้องต้น สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมดังกล่าว บ่งชี้จากการศึกษาอาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ หรือกลุ่มวัฒนธรรมและชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ รวมทั้งแบบแผนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีด้วย ต่อมาได้ให้ความสนใจอิทธิพลของปัจจัยด้านจิตวิทยาหรือความรู้สึกทางการเมือง เช่น ความสนใจที่มีต่อการเมือง การสังกัดกลุ่มหรือการสังกัดพรรคการเมืองบางพรรค เป็นต้น การศึกษาดังกล่าวน่าจะนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดเป้าหมายแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยที่เป็นระบบต่อไป (สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2525 อ้างถึงใน ลักษมี กาญจนสินี, 2550, หน้า 33)

พฤติกรรมการเลือกตั้ง โดยอิงทฤษฎีของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน เราอาจจำแนกลักษณะของพฤติกรรมการเลือกตั้งของบุคคลออกได้เป็น 4 ประเภท คือ (เทวินทร์ ขอนเหนียวกลาง, 2538 อ้างถึงใน สุรัชชัย เจนประโคน, 2553)

1. การออกเสียงเลือกตั้งเป็นการกระทำที่มีเจตจำนงเชิงเหตุผล อันได้แก่ การที่ผู้เลือกตั้งมีการคิดคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้จากการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น การมุ่งหวังที่จะเลือกคนที่ตนเองสนับสนุนให้เข้าไปมีอำนาจ เพื่อที่จะกำหนดนโยบายได้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนเองกล่าวคือ การที่จะบรรลุเป้าหมายผลประโยชน์ โดยการเลือกผู้เลือกตั้งเป็นวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น

2. การออกเสียงเลือกตั้งเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำตามค่านิยม ได้แก่ ผู้ที่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเห็นว่า การไปเลือกตั้งมีความมุ่งหมายในแง่คุณค่าอยู่ในตัว ยกตัวอย่างเช่น คนที่มีความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยจะเห็นว่าการเลือกตั้งมีคุณค่าในแง่ที่เป็นการส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการกระทำตามอารมณ์หรือความพึงพอใจแบบปราศจากเหตุผลเช่น คนที่มีความรู้สึกรักใคร่ชอบพอดูผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน แล้วไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อันเป็นการแสดงความรักความศรัทธาต่อบุคคลนั้น

4. การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการกระทำตามประเพณี เช่น คนที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งบางคนไปใช้สิทธิเพราะความเคยชิน หรือเห็นคนอื่นกระทำและกระทำตาม เป็นต้น

ในเชิงแนวความคิดทฤษฎี (สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527, หน้า 31-36) กล่าวไว้ว่า นักสังคมศาสตร์ ซึ่งโดยมากก็คือกลุ่มนักสังคมวิทยาและนักรัฐศาสตร์ ได้แบ่งทฤษฎีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด (Deterministic Theory) โกลเลมบิวสกี, เวลช และคร็อตตี (Golembiewsky, Welsh & Crotty, 1969 อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527, หน้า 31-36) สรุปว่าสาระสำคัญของทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนดคือ ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทฤษฎีดังกล่าวเสนอว่าปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมอันเป็นภูมิหลังของบุคคลทั้งในระดับกว้างและลึกลงมา จนกระทั่งถึงช่วงที่จะมีการตัดสินใจมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยแนวความคิดที่เป็นพื้นฐานของทฤษฎีนี้ได้แก่ ตัวแบบผลักดันทางสังคม (Social Forces Model) ของพอล ลาซาร์สเฟลด์, ทฤษฎีสถาน (Field Theory) ของเคิร์ท เลวิน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ทฤษฎีประเภทนี้เป็นการเสนอเงื่อนไขที่กำหนดรูปแบบ (Pattern) ของพฤติกรรม ซึ่งไม่ได้มุ่งที่จะสรุปรวมเชิงนิรนัย (Deductive Generalization) หรือทำนายพฤติกรรมในอนาคต หากให้ประโยชน์อย่างสำคัญในด้านการจัดตัวแปรอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องให้เป็นระเบียบ ส่วนปัจจัยทางสังคมที่กำหนดพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลตามนักทฤษฎีนี้ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเพศ อายุอาชีพ รายได้ การศึกษา ที่อยู่อาศัย ฐานะทางการเงิน ชื่อเสียงทางสังคม ภูมิสำเนา และประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น

2. ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theory) ทฤษฎีนี้เป็นตัวแบบหนึ่งของการนำแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์มาอธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล ซึ่งก็เป็นมุมมองหนึ่งที่นำมาใช้วิเคราะห์สาเหตุการตัดสินใจเลือกตั้งและได้รับความนิยมนับเป็นอันมากมุมมองหนึ่งการศึกษาพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งด้วยมุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์นี้

เป็นการพิจารณาพฤติกรรมบนพื้นฐานของความชอบด้วยเหตุและผลของมนุษย์ กับการตัดสินใจทางการเมือง โดยเรียกตัวแบบทั่วไปที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาว่า “ตัวแบบการเลือกโดยเหตุและผล” (Rational Choice Model) แฮรอป และมิลเลอร์ (Harrop & Miller, 1987 อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527, หน้า 18) กล่าวไว้ว่า ตามตัวแบบนี้ ผู้ลงคะแนนเสียงที่มีเหตุผล (Rational Voter) จะรู้ว่าผลประโยชน์ของเขาจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคืออะไร ทั้งจะสามารถประเมินได้ว่าผู้สมัครจะให้ประโยชน์แก่ตนได้มากน้อยเพียงใด และลงคะแนนเสียงตามผลการประเมินของเขานั้น รวมทั้งผู้ลงคะแนนจะลงคะแนนเมื่อการลงคะแนนนั้น ให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนของเขา ตัวแบบการเลือกโดยเหตุและผลดังกล่าวไปแล้ว ตั้งอยู่บนฐานคติที่สำคัญ 3 ประการ

ประการแรก ถือว่า การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ หรือเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ ดังนั้น การตัดสินใจลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนน จะพิจารณาจากผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง

ประการที่สอง ให้ความสำคัญกับเป้าหมายทางการเมืองกล่าวคือ การลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงนั้น จุดสนใจมุ่งไปที่เป้าหมายทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียง

ประการที่สาม ถือว่าการตัดสินใจลงคะแนนเสียง ผู้ลงคะแนนเสียงจะกระทำอย่างละเอียดรอบคอบ ระมัดระวัง โดยใช้ข่าวสารที่มากเพียงพอทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผลเป็นแนวการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการบริหารการเลือกตั้ง ตัวผู้รับสมัครเลือกตั้ง พรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียง นโยบายของพรรค การแจกจ่ายสิ่งของอันรวมถึงการจ่ายเงินในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำนึกตรึงตรองของผู้ไปใช้สิทธิลักษณะเช่นนี้คล้ายกับกรอบความคิดเชิงเหตุผล (Rational Framework) ของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือการตัดสินใจของผู้บริโภคทางเศรษฐศาสตร์ งานที่สำคัญในด้านนี้ได้แก่ “The Economic Theory of Democracy” ของแอนโทนี ดาวน์ (Anthony Downs) และ “The Responsible Electorate” ของวี โอ คีย์ (V. O. Key) ได้อธิบายแนวคิดทฤษฎีของดาวน์ ดังกล่าวไว้ในงานเขียนเรื่อง “การศึกษารัฐศาสตร์ แนวทางการตัดสินใจ และทฤษฎีเกม” ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะไปลงคะแนนเสียงถ้าผลตอบแทนที่ได้รับคุ้มค่า ซึ่งเป็นการใช้แนวคิดว่าด้วยความชอบด้วยเหตุผลของมนุษย์เศรษฐกิจ (Economic Man) มาใช้ในการตัดสินใจทางการเมือง ส่วนกรณีการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น เป้าหมายในการตัดสินใจของแต่ละคนคือเป้าหมายทางการเมือง โดยไม่สนใจอารมณ์หรือค่านิยมส่วนตัวที่ไม่ใช่เรื่องเป้าหมายทางการเมือง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกรณีเช่นนี้จึงเป็นมนุษย์การเมือง (Political Man) โดยดาวน์ ได้ตั้งข้อสมมติฐานว่า มนุษย์การเมืองและพลเมืองธรรมดาที่มีเหตุผล ซึ่งพิจารณาจากสถานการณ์ทุกสถานการณ์จะดูที่ผลที่พึงจะได้และจะเสีย ทั้งนี้โดยเล็งเห็นเป้าหมายทางการเมือง คือ การจัดรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย ที่สอดคล้องกับความต้องการของเขามากที่สุด

ดังนั้น ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ละคนจะปฏิบัติตนอย่างสมเหตุสมผลในการแสวงหาเป้าหมายทางการเมืองเฉพาะตน คือ คิดคำนวณโดยยึดค่านิยมของตนเป็นด้านหลัก เช่น ในสถานการณ์ที่มีพรรคการเมือง 2 พรรค เขาจะตัดสินใจว่าต้องการให้พรรคใดชนะ โดยพิจารณาผลงานที่ผ่านมาในอดีต การที่บุคคลตัดสินใจเช่นนี้ก็โดยคาดหวังว่าเขาจะได้ประโยชน์จากการที่พรรคนั้นหากได้เป็นรัฐบาลส่วนกรณีที่มีพรรคการเมืองหลายพรรค นักวิชาการจากกรมการปกครอง (รักษาการ, 2540 อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527, หน้า 31-36) ได้อธิบายทัศนะของแอนโทนี ดาวน์ ไว้ว่า บุคคลจะพิจารณาลงคะแนนเสียงเลือกผู้ใดในเงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้

1. ถ้าพรรคการเมืองที่ผู้ลงคะแนนชอบมีทางชนะ เขาจะลงคะแนนให้พรรคนั้น
2. ถ้าพรรคการเมืองที่ผู้ลงคะแนนชอบ ไม่มีโอกาสชนะเลย เขาจะลงคะแนนให้พรรคอื่น ซึ่งจะมีทางชนะ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้พรรคการเมืองที่เขาไม่ชอบเป็นผู้ชนะ
3. ถ้าผู้ลงคะแนนเป็นผู้ที่มุ่งอนาคต เขาจะลงคะแนนให้พรรคที่เขาชอบถึงแม้จะไม่มีโอกาสชนะ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดทางไว้ให้พรรคการเมืองมีโอกาสชนะการเลือกตั้งในอนาคต

ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผลเน้นที่ปฏิริยาความสำนึกตรรกะตรงของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงที่มีต่อการบริหารการเลือกตั้ง นโยบายของพรรค และสภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ลักษณะดังกล่าวคล้ายกับกรอบแนวคิดเชิงเหตุผล (Rational Framework) ของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เสมือนการตัดสินใจของผู้บริโภคทางเศรษฐศาสตร์ งานที่สำคัญได้แก่ Economic Theory of Democracy ของ ดาวน์ (Downs, 1957 อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527, หน้า 15-18) ในทฤษฎีนี้จะบอกว่าถ้าคนคิดว่าพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลหรือนักการเมืองสามารถตอบสนองความต้องการและส่งเสริมให้เกิดสภาพเศรษฐกิจส่วนบุคคลให้ดีขึ้น บุคคลนั้นก็จะเลือกพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีประเทศไทย (กนก วงษ์ตระหง่าน, 2530 อ้างถึงใน สุรัชย์ เจนประโคน, 2553) กล่าวเพิ่มเติมไว้ว่าโดยทั่วไปพรรคการเมืองไทยจะมีนโยบายที่คล้ายคลึงกัน และไม่ค่อยให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคเท่าใดนัก ดังนั้น คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร จึงมีความสำคัญมากกว่านโยบายของพรรค จึงได้ปรากฏภาพว่าที่ผ่านมาหลายคราว ในการหาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครจะมุ่งชูคุณสมบัติส่วนตัวมากกว่าจะพูดถึงนโยบายของพรรคการเมืองที่เขาสังกัด หรือใช้ยุทธวิธีการโจมตีเรื่องส่วนตัวของคู่แข่งมากกว่าจะโจมตีหรือพูดถึงเรื่องนโยบายของพรรค และมักพูดแสดงให้เห็นว่าเขาจะทำอะไรให้กับชุมชนและประชาชนในเขตเลือกตั้งของเขาบ้างหากได้รับเลือก นอกจากนี้ ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประชาชนจะพิจารณาคูณสมบัติของผู้สมัคร

ซึ่งก็คือความพร้อมและความสามารถของผู้สมัครที่จะทำหน้าที่สนองความต้องการหรือแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนได้มากน้อยเพียงใดเป็นเกณฑ์ใหญ่

3. ทฤษฎีระบบ (System Theories) เป็นแนวทางการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งในเชิงระบบ ที่ได้ประยุกต์เอาทฤษฎีระบบการเมือง (Political Systems Theory) ของเดวิด อีสตัน (David Easton) มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และถือว่าเป็นแนวการศึกษาวิเคราะห์หนึ่งที่มีความนิยมโดยทั่วไปของนักรัฐศาสตร์ทฤษฎีนี้พิจารณาว่าการลงคะแนนเสียงตามปกติ (Normal Votes) คือ ความสมดุลของความนิยมในพรรคการเมืองสองพรรคใหญ่ในการเลือกตั้งที่มีลักษณะของการเลือกพรรคหรือมีความนิยมในพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นฐาน เช่น ในอเมริกาความสมดุลของระบบการเมืองว่าการขึ้นลงของอัตราการลงคะแนนเสียงและการเลือกคนใดคนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับส่วนผสมของปัจจัยแวดล้อม ซึ่งผันแปรไปในช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้งซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลระยะสั้น (Short Term Forces) เช่น ความสนใจในตัวผู้สมัคร ความเห็นต่อนโยบาย และปัญหาทางการเมืองภาพพจน์ต่อการปฏิบัติงานของพรรคสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ สภาพการแข่งขันของผู้สมัคร เป็นต้น เมื่อประมวลรวมกันแล้วจะมีผลต่อปัจจัยพื้นฐาน คือความนิยมพรรค ที่ถือว่าเป็นแรงผลักดันในระยะยาว (Long-term Force) ซึ่งอาจทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเปลี่ยนความนิยมพรรคจากพรรคหนึ่ง เป็นการแกว่งออกจากสภาวะสมดุล “ปกติ” และเมื่อถึงการเลือกตั้งคราวต่อไปก็มักจะแกว่งกลับ โดยภาวะสมดุล (Equilibrium) เช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ซึ่งก็คือ พิจารณาทำให้ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด (Deterministic) และความสำนึกเชิงเหตุผลที่เกิดจากปัจจัยระยะสั้นเฉพาะช่วงสมัย (Short Term Forces)

การใช้ทฤษฎีดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นตัวแทนเชิงการทำนาย (Predictive Mode) (สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527, หน้า 21) ได้ชี้ให้เห็นตัวอย่างงานการศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้ง ที่อิงแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบของแคมเบลล์ และคณะ (อ้างอิงในเชิงอรรถเสริมความ) ในหนังสือเรื่อง “The American Voter” ตีพิมพ์ในปี 1964 ว่า การแข่งขันของพรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกา มีลักษณะเป็นสภาพหนึ่งที่เกิดภาวะสมดุลของระบบ (Homeostatic) ซึ่งอัตราการขึ้นลงของการลงคะแนนเสียงและเลือกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง เกิดจากส่วนผสมระหว่างปัจจัยพื้นฐานระยะยาวคือความนิยมในพรรค กับปัจจัยระยะสั้นคือความพอใจในผู้สมัครนโยบายที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางการเมืองภาพพจน์ที่มี ผลต่อการปฏิบัติงานของพรรค และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในกับภายนอกประเทศ ซึ่งจะผันแปรไปในแต่ละช่วงสมัย เมื่อผู้ลงคะแนนเสียงนำปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มารวมกันประกอบในการพิจารณาตัดสินใจ ก็จะก่อให้เกิดความชอบพรรคหนึ่งมากกว่าอีกพรรคหนึ่ง ซึ่งทำให้ความสมดุลในระบบเสียไป และเมื่อถึงการเลือกตั้งครั้งใหม่ ก็มักจะแกว่งตัวกลับมาเช่นนี้เรื่อยไป

นอกจากแนวความคิดและทฤษฎีที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ยังมีทฤษฎีที่อธิบายถึงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน อีกหลากหลายทฤษฎีดังนี้

1. ทฤษฎีประชาธิปไตย (Democracy) คือ การยอมรับสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเป็นการปกครองที่ชอบธรรม ซึ่งมีนักทฤษฎีหลายท่านได้นั้นถึงการยอมรับสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการมีความรับผิดชอบในการบริหารประเทศชาติโดยถือว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองมาจากประชาชน โดยประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปดำเนินการบริหารซึ่งตามความคิดของนักทฤษฎีประชาธิปไตย ระบบมีผู้แทน เช่น จอห์น ลอคส์ และโทมัส เจฟเฟอร์สัน (John Locks and Thomas Jefferson) ถือว่าประชาชนมีความเสมอภาคกันและมีความสามารถที่จะเข้าร่วมบริหารงานปกครองประเทศชาติ แต่เมื่อประชากรมีมากจึงต้องมีการเลือกผู้แทนเป็นตัวแทนของประชาชนไปเป็นปากเสียงแทนประชาชน ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งต้องใช้สิทธิอย่างอิสระปราศจากการใช้อิทธิพลหรืออามิสสินจ้างใด ๆ ดังนั้นประชาชนจึงต้องไปเลือกผู้แทน เพื่อให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ แทนตน

2. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) มีสาระสำคัญเบื้องต้นคือ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์เราต้องมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงการแลกเปลี่ยนต่อกัน โฮแมนส์ (Homans) ได้พัฒนาทฤษฎีการแลกเปลี่ยนจากการทดลองของสกินเนอร์ (Skinner) ซึ่งได้ทดลองแสดงพฤติกรรมของนกพิราบโดยวางเงื่อนไขการให้รางวัล คือ เมล็ดข้าว ถ้านกพิราบไปจิกที่ปุ่มอื่นก็จะได้รับการลงโทษโดยจะมีกระแสไฟฟ้าดูดอ่อน ๆ จนเกิดความเจ็บปวดและระคายเคือง ต่อมานกพิราบก็จะเกิดการเรียนรู้ต่อพฤติกรรมของตนและจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ตนเองได้ประโยชน์ คือ จิกปุ่มที่ตัวมันจะได้เมล็ดข้าวกินเมื่อมันต้องการอาหาร โฮแมนส์ได้เปรียบเทียบกับพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งไม่แตกต่างจากสัตว์โลก คือ คนเราจะคบหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิดหรือขึ้นอยู่กับ การสนองตอบความต้องการและทำประโยชน์ ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกัน ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนของโฮแมนส์นี้ ช่วยอธิบายให้เราทราบว่า การที่ผู้เลือกตั้งบางส่วนไปเลือกผู้แทนก็เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินผลประโยชน์ได้รับความยกย่อง ความสะดวกสบาย หรือตำแหน่งหน้าที่ที่คาดว่าจะได้รับ ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ใช้เงินบ้าง ผลประโยชน์บ้าง การยกย่องนับถือว่าเป็นกลุ่มเดียวกันบ้างหรือตำแหน่งหน้าที่บ้าง ให้แก่ผู้สนับสนุนลงคะแนนให้แก่ตน เป็นการแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียงที่ตนได้รับ

3. ระบบอุปถัมภ์ (Patron-client) เป็นแนวคิดที่กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนต่างตอบแทนกันของคนสองฝ่ายที่ไม่เท่าเทียมกัน (Reciprocatve Relationship) ที่มีวิวัฒนาการมาจากระบบชนชั้น และสถานภาพทางสังคม (Class and Status) ตามแนวคิดของเวเบอร์ (Max Weber) ต่อผู้มีฐานะสูงมีทรัพย์สินมากเป็นผู้อุปถัมภ์ เพื่อต้องการได้รับการยอมรับหรือเมื่อมีความจำเป็นที่เรียกใช้ก็ได้รับการบริการสนองตอบ รวมตลอดถึงความจงรักภักดีด้วย โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่ง

เคยมีไฟร้อมาสมาก่อน ทำให้สถานภาพของคนที่มีฐานะยากจนและด้อยโอกาสมักแสวงหาที่พึ่งจากผู้มีฐานะร่ำรวย ส่วนหนึ่งคือ นักการเมืองที่สมัครจะใช้วิธีการให้ความอุปการะในด้านต่าง ๆ เช่น เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยหรือตาย ญาติก็จะไปขอความช่วยเหลือจากผู้มีฐานะดีกว่าตน เมื่อได้รับการช่วยเหลือ หรือที่เรียกว่าอยู่ในความอุปถัมภ์ก็จะไปลงคะแนนเสียงให้เป็นการตอบแทนบุญคุณที่ตนเคยได้รับอุปถัมภ์มาแต่เก่าก่อน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Personal Relations) แนวคิดนี้มีสาระอยู่ว่า ในฐานะที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Human Group) สร้างความสัมพันธ์อันเกิดจากการคบหาสมาคมกันทำให้คนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มญาติ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มสถาบัน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ สมาคมและกลุ่มการเมือง ทำในสิ่งที่จะสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ที่ตนรู้จัก และหลีกเลี่ยงภาวะที่จะสร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นกับสมาชิกอื่นที่อยู่ในกลุ่ม (สุรัชย เจนประโคน, 2553)

ปัญหาการขาดความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปรากฏออกมาให้เห็นในหลายลักษณะ ประการหนึ่งที่มีกล่าวถึงและทำการศึกษากันมากทางรัฐศาสตร์ก็คือ การพิจารณา การมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งก็ถือเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมหลายรูปแบบ ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเป็นที่ศึกษาวิเคราะห์กันมาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การค้นหาคำอธิบายสาเหตุของการที่ประชาชนเพิกเฉย ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือนอนหลับทับสิทธิ์ ทั้งที่ในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนข้ออธิบายต่อพฤติกรรมการขายสิทธิ ขายเสียงของประชาชน ในแวดวงวิชาการรัฐศาสตร์ จึงได้มีการศึกษาเพื่อหาคำอธิบายต่อสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมไม่สนใจ ต่อการเมืองหรือจำเพาะลงมาที่พฤติกรรมการขายเสียงของประชาชน โดยการศึกษาความรู้สึกที่มีต่อการเมืองที่เป็นอยู่อย่างไร ในทางทฤษฎีแล้ว หากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองในระดับหนึ่ง ย่อมสรุปได้ตามหลักเกณฑ์ทั่วไปว่าประชาชนจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หรือกระทั่งไม่ขายเสียงของตน แต่ในทางตรงข้ามหากชาวบ้านทั้งที่มีความรู้ความเข้าใจต่อการเมือง แต่ก็ยังคงขายเสียง นั้นแสดงให้เห็นว่า น่าจะมีมูลเหตุจูงใจประการอื่นที่ซับซ้อนขึ้น เช่น ประชาชนอาจไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือขาดความสำนึกที่ดีทางการเมือง เป็นต้น คำอธิบายในเชิงวิชาการภายใต้ องค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ จึงถูกคาดหวังว่าจะสามารถค้นหาคำอธิบายต่อพฤติกรรมทางการเมืองเช่นนี้ของประชาชน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจและพฤติกรรมในการตัดสินใจ

การตัดสินใจ (Decision Making) มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ศิริพร พงศ์ศิริโรจน์ (2540, หน้า 187) กล่าวว่า การตัดสินใจหรือการวินิจฉัยสั่งการ หมายถึง การเลือกปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติ หรือการเลือกทางดำเนินการที่เห็นว่าดีที่สุดทางใดทางหนึ่งจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการหรือการวินิจฉัยสั่งการ คือ การตั้งใจไตร่ตรองและตัดสินใจเลือกทางดำเนินการที่เห็นว่าดีที่สุดทางใดทางหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

ชนกรณ กุณทลบุตร (2547, หน้า 44-45) กล่าวว่า การตัดสินใจทางการจัดการ หมายถึง การที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งการทำการเลือกทางเลือกใดจากหลายทางเลือกเพื่อให้แผนการบรรลุวัตถุประสงค์

บรรยงค์ โตจินดา (2548, หน้า 178) กล่าวว่า การวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจ หมายถึง การที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาพิจารณาตัดสินใจและสั่งการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะการวินิจฉัยสั่งการจะเป็นการเลือกทางเลือกดำเนินการที่ดีที่สุดในบรรดาทางเลือกหลาย ๆ ทาง

สมคิด บางโม (2548, หน้า 175) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การตัดสินใจนี้อาจเป็นการตัดสินใจที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ในทางปฏิบัติการตัดสินใจมักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่ยากสลับซับซ้อน และมีวิธีการแก้ปัญหาให้วินิจฉัยมากกว่าหนึ่งทางเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้วินิจฉัยปัญหาว่าจะเลือกสั่งการปฏิบัติโดยวิธีใดจึงจะบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุดและบังเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรนั้น

การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การพิจารณาคัดเลือกหรือเลือกทางเลือกที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งทางเลือก ในอันที่ให้มีการกระทำในลักษณะเฉพาะใด ๆ หรือหมายถึง การตกลงใจเลือก ข้อยุติ ข้อขัดแย้ง ข้อถกเถียง เพื่อให้มีการกระทำไปในทางหนึ่งทางใดที่ได้มีการพิจารณาเลือกหรือตรวจสอบอย่างรอบคอบแล้ว (วิจิตร ตันทสุทธิ์ และคณะ, 2520, หน้า 2)

จากการที่มีผู้ให้ความหมายดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่ผู้ตัดสินใจใช้เลือกหรือชี้ขาดเลือกทางเลือก ที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งทางเลือก หรือ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาทั้งหมด เพื่อให้มีการกระทำไปในทางหนึ่งทางใดที่มีการพิจารณาเลือกหรือตรวจสอบอย่างรอบคอบแล้ว โดยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ทฤษฎีการตัดสินใจ

ทฤษฎีการตัดสินใจเป็นการนำแนวความคิดที่มีเหตุผลที่ผู้บริหารใช้ในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามวิธีการตัดสินใจและทฤษฎีการตัดสินใจตามบุคคลที่ตัดสินใจ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548, หน้า 263-264) ดังนี้

1. ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามวิธีการตัดสินใจ สามารถจำแนกทฤษฎีการตัดสินใจตามวิธีการตัดสินใจออกเป็น 3 วิธี ดังนี้

1.1 ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการคาดการณ มีการใช้เทคนิคการคาดการณและการพยากรณ์ เข้ามาประกอบการตัดสินใจ เช่น การพยากรณ์โดยใช้แนวโน้ม เป็นต้น

1.2 ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการพรรณนา เป็นการใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องมีการพิสูจน์และเห็นจริงจึงจะดำเนินการตัดสินใจได้ บางครั้งเรียกการตัดสินใจแบบนี้ว่า การตัดสินใจทางวิทยาศาสตร์

1.3 ทฤษฎีการตัดสินใจโดยกำหนดความ เป็นทฤษฎีที่คำนึงถึงว่าแนวทางการตัดสินใจควรจะเป็นหรือน่าจะเป็นอย่างไรจึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการตัดสินใจได้

2. ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามบุคคลที่ตัดสินใจ สามารถจำแนกทฤษฎีการตัดสินใจโดยการจำแนกตามบุคคลที่ตัดสินใจได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การตัดสินใจโดยคนเดียว เป็นการตัดสินใจโดยคน ๆ เดียวจะทำให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจ มักจะใช้ธุรกิจขนาดย่อมที่มีผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของกิจการและเป็นผู้ที่ใกล้ชิดปัญหาและทราบข้อมูลได้ดีกว่า

2.2 การตัดสินใจโดยกลุ่ม เป็นการตัดสินใจที่ยึดทีมงาน และคณะกรรมการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจเป็นการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เมื่อใดก็ตามที่ต้องการความร่วมมือผู้บริหารจึงควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจึงจำเป็นสำหรับองค์การในอนาคตอย่างไรก็ตามในการตัดสินใจโดยคนเดียวหรือกลุ่มนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาความสลับซับซ้อนของปัญหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจด้วย ซึ่งความสลับซับซ้อนของปัญหา

ประเภทของการตัดสินใจ

วิชย โสสุวรรณจินดา (2535) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจไว้ 3 ประเภท ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คือ

1. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน เป็นการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่คาดหมายไว้แล้ว โดยเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ตัดสินใจมีข้อมูลเพียงพอและทราบถึงผลของ

การเลือกแต่ละทางเลือกอย่างแน่นอน ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ตัดสินใจจะพยายามเลือกทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์สูงสุด

2. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง คือ การตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ข้อผลลัพธ์ที่แน่นอนน้อยกว่าการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน แต่ยังพาดคะเนความเป็นไปได้อยู่บ้าง ทั้งนี้ ผู้ตัดสินใจทราบถึงผลลัพธ์ของทางเลือกต่าง ๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจ แต่โอกาสที่จะเกิดทางเลือกแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากปัจจัยบางอย่างที่ไม่แน่นอน

3. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เป็นการตัดสินใจที่ไม่สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดขึ้นได้เลย หรือกล่าวได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่มีอุปสรรคด้าน ทั้งนี้ เพราะผู้ตัดสินใจในสถานการณ์นี้จะไม่มีโอกาสทราบผลลัพธ์ของแต่ละทางเลือก เนื่องจากไม่มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเพียงพอไม่มีโอกาสทราบความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและมีตัวแปรอื่นที่ควบคุมไม่ได้ด้วย ดังนั้น การตัดสินใจในสถานการณ์เช่นนี้ จึงไม่อาจเลือกโดยใช้ทางเลือกที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดได้ ผู้ตัดสินใจต้องใช้ดุลพินิจและวิจารณญาณช่วยในการตัดสินใจอย่างมาก

ขั้นตอนในการตัดสินใจ

การตัดสินใจเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่เป็นกระบวนการ (Process) และต้องมีการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างรอบคอบ จากนั้นจึงทำการกำหนดทางเลือกและเลือกทางที่ดีที่สุดขึ้นมาและนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป ซึ่งแนวความคิดของนักวิชาการได้แบ่งขั้นตอนการตัดสินใจไว้มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันโดยทั่วไปกระบวนการตัดสินใจจะมีความแตกต่างกันในด้านการจัดกลุ่มของแต่ละขั้นตอนสำหรับกระบวนการตัดสินใจ (ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร, 2547, หน้า 50-52) ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา สำหรับขั้นตอนแรกของการตัดสินใจจะเป็นการกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาให้เกิดความชัดเจนก่อน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กรบางครั้งยากต่อการระบุว่ามีสาเหตุใด เช่น องค์กรประสบปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต ที่สูงขึ้นซึ่งอาจเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อระบุและกำหนดปัญหาให้ชัดเจนว่าเกิดจากสาเหตุอะไร โดยทั่วไปการแบ่งประเภทของปัญหา ได้แก่ปัญหาที่เป็นมาตั้งแต่อดีตและปัญหามีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นในอนาคต ปัญหาที่ทราบล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นและควรเตรียมการป้องกันหรือปัญหาเฉพาะด้านเป็นปัญหาที่เกิดจากสาเหตุเดียว และสามารถแก้ไขสำเร็จได้ง่าย เป็นต้น ดังนั้นการกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจึงเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

2. การกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ที่จะใช้แก้ปัญหา เมื่อผู้บริหารสามารถกำหนดปัญหาได้ชัดเจนแล้ว โดยจะต้องมีการกลั่นกรองข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมด เช่น ข้อมูล

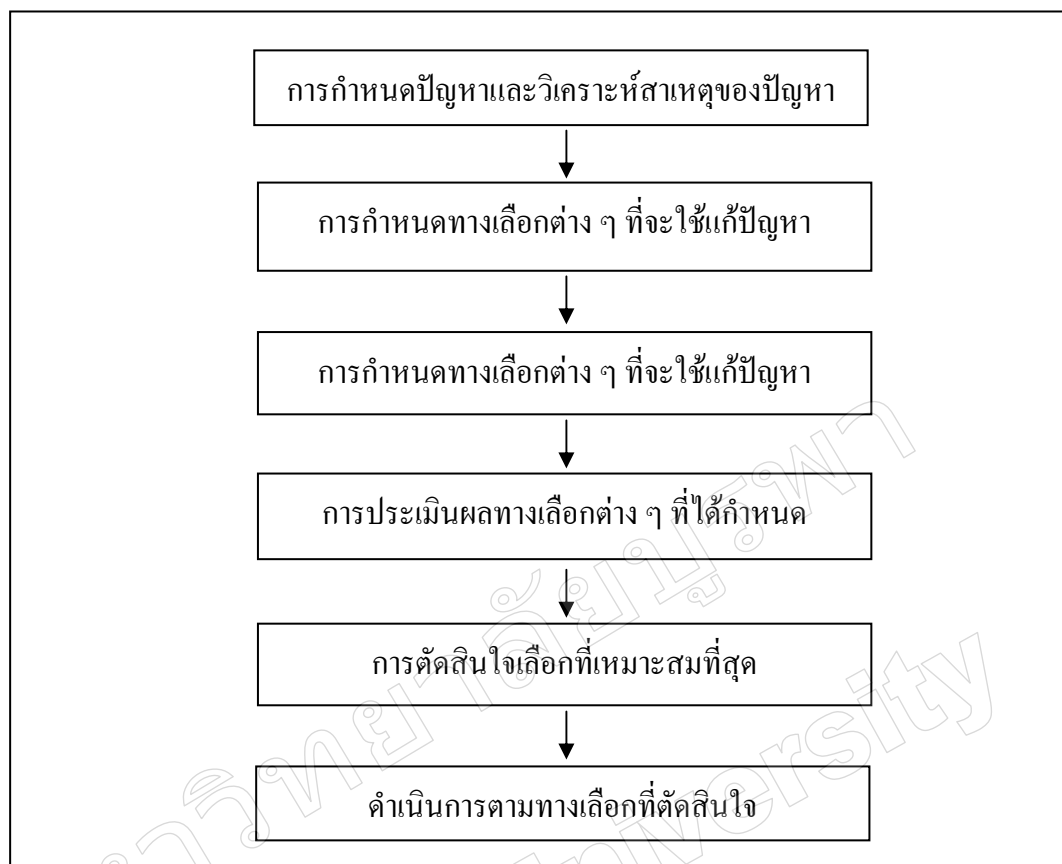
เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การเพื่อค้นหาปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของปัญหาที่มีระดับความรุนแรงแตกต่างกัน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะถูกนำมากำหนดเป็นทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหา ทางเลือกที่กำหนดในขั้นตอนนี้อาจมีหลายทางเลือก เช่น ทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่การปรับวิธีการทำงานของฝ่ายผลิต การฝึกอบรมทีมงาน เพื่อเพิ่มทักษะการผลิต การปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

3. การประเมินผลทางเลือกต่าง ๆ ที่ได้กำหนด หลังจากวิเคราะห์ปัญหา ทำการกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ที่จะใช้แก้ปัญหา จากนั้นจึงทำการประเมินผลทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวทางการนำปัญหาไปสู่การแก้ไข ในขั้นตอนนี้ผู้ตัดสินใจจะวิเคราะห์และประเมินว่าทางเลือกใดสามารถแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด ทางเลือกใดควรจะดำเนินการก่อนและหลัง มีการใช้กระบวนการชั่งน้ำหนักเพื่อพิจารณาถึงผลดีและผลเสียในแต่ละทางเลือกด้วย นอกจากนี้จะต้องพิจารณาด้วยว่าการตัดสินใจในทางเลือกหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้ ดังนั้นควรวิเคราะห์และประเมินทางเลือกอย่างรอบคอบสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็นการพิจารณาปัญหาจากภายในองค์การมากกว่าภายนอก เช่น บุคลากรอุปกรณ์ขาดแคลน แนวทางแก้ไขสามารถทำได้โดยการเพิ่มบุคลากรการจัดซื้ออุปกรณ์เพิ่ม เป็นต้น

4. การตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุด เป็นการนำเอาทางเลือกต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับทางเลือกใดจะเหมาะสมและเป็นไปได้มากกว่ากัน เช่น องค์การมีเงินทุนไม่เพียงพออาจใช้ทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุด คือ การกู้ยืมจากภายนอก การนำเงินกำไรสะสมมาใช้ เป็นต้น

5. ดำเนินการตามทางเลือกที่ตัดสินใจ เป็นการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดและมีความเหมาะสมมากที่สุด จากนั้นจึงนำผลการตัดสินใจสู่การปฏิบัติและประเมินผลต่อไป

6. ประเมินผลที่เกิดจากทางเลือกนั้น ๆ การประเมินผลเป็นการพิจารณาคุณค่าของผลงานและความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานกับเกณฑ์ และมาตรฐานที่ได้เลือกจากทางเลือกที่ตัดสินใจทั้งนี้ผู้บริหารต้องทำการเปรียบเทียบผลงานกับเกณฑ์ และมาตรฐานก่อนว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่และความแตกต่างนั้นมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่มากน้อยเพียงใดโดยตีค่าของความแตกต่างนั้นจากผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นว่าเป็นผลดีหรือผลเสียต่อองค์การอย่างไร

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการตัดสินใจ (ชนงกรณ์ กุณชาบุตร, 2547, หน้า 50)

จากภาพ แสดงถึงขั้นตอนในการตัดสินใจ ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ที่จะใช้แก้ปัญหา การประเมินผลทางเลือกต่าง ๆ ที่ได้กำหนด การตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุด การดำเนินการตามทางเลือกที่ตัดสินใจ รวมทั้งการประเมินผลที่เกิดจากทางเลือกนั้น ๆ ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ราชีช (Racich, n.d. อ้างถึงใน พิศมัย เสรีจรกิจเจริญ, 2536) ได้กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจเป็นกลไกที่เคลื่อนที่อยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่มีปัจจัยมากมายที่ก่อตัวให้เกิดการตัดสินใจ วิธีการตัดสินใจผลสุดท้าย หรือทางเลือกที่มีคุณภาพ สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มใหญ่ของปัจจัยได้ ดังนี้

1. ตัวผู้แก้ปัญหาหรือผู้ตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ วิธีการตัดสินใจ การรับรู้ อคติ คุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น อารมณ์เปลี่ยนแปลง มีความก้าวร้าว รุนแรง การใช้ตัวเองเป็นศูนย์กลาง มีความมั่นใจในตนเอง หรือมีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น

2. สถานการณ์ในการตัดสินใจ ซึ่งได้แก่ความเร่งด่วนของผลลัพธ์การตัดสินใจ หรือแรงกดดันทางด้านเวลาในการตัดสินใจ ขนาดความสำคัญของการตัดสินใจ การตัดสินใจแบบมีโครงสร้างแน่นอน ไม่แน่นอน เสี่ยง ต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดจากการตัดสินใจ

3. สิ่งแวดล้อม พิจารณาจากปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ข้อบังคับ การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การแข่งขัน ปัจจัยภายใน เช่น วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ภาพพจน์ของหน่วยงาน อำนาจหน้าที่ โครงสร้างของงาน วิชาการที่ใช้ การยอมรับนโยบาย

ปัจจัยทั้งสามนี้ได้ให้ความสำคัญกับตัวผู้แก้ปัญหา หรือผู้ตัดสินใจอยู่ใกล้ชิดกับตัวปัญหามากที่สุด

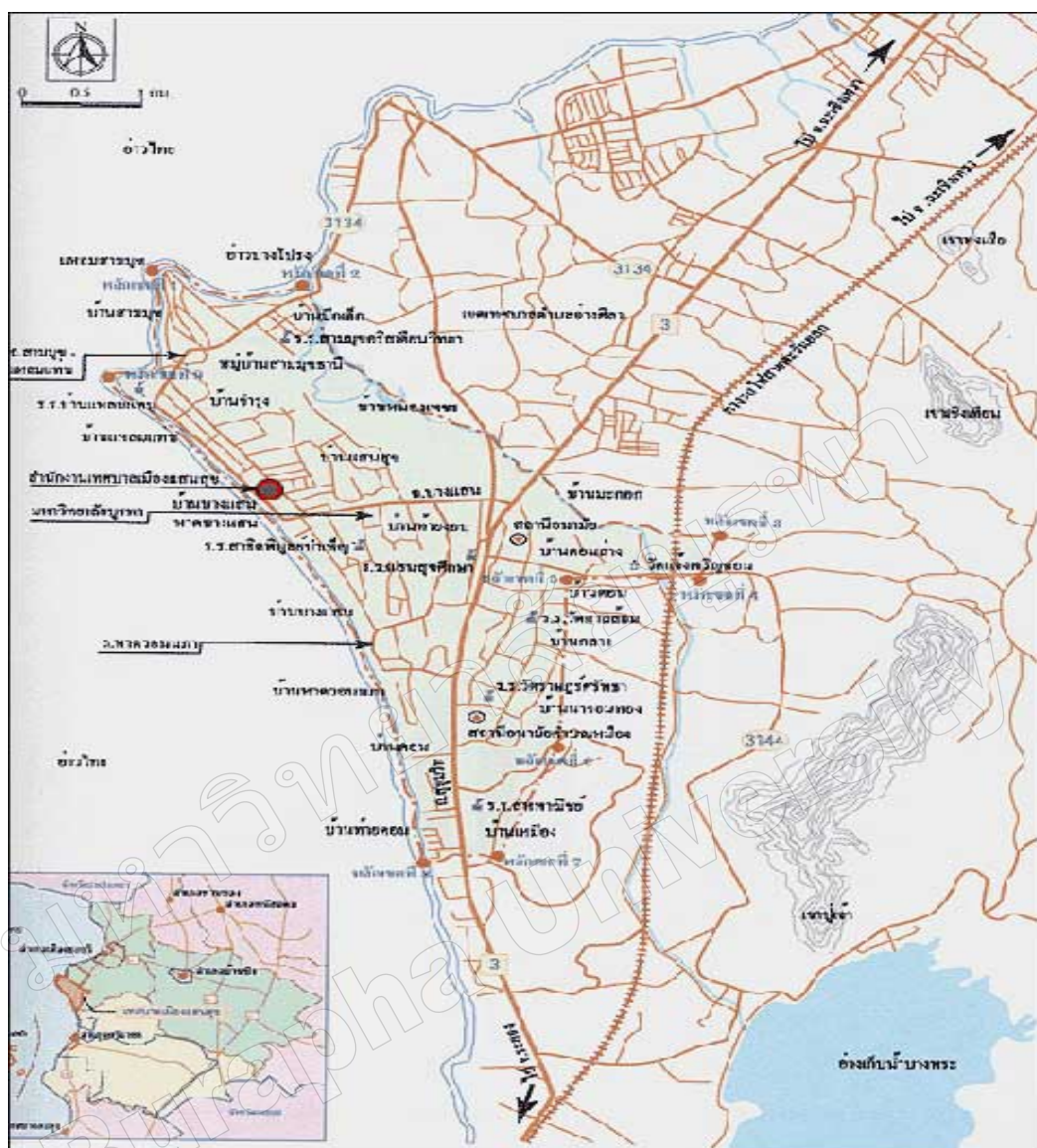
ดูบิน (Dubrin, 1974, p. 75 อ้างถึงใน สุนันท์ อัครทวีทอง, 2545) ได้ดำเนินการศึกษาภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้พฤติกรรมการตัดสินใจของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป สิ่งเหล่านี้ได้แก่สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด (Intelligence) การศึกษา ประสบการณ์ ข้อมูลที่ได้รับ บุคลิกภาพ ปัจจัยทางอารมณ์ ฯลฯ

ข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลเมืองแสนสุข ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ห่างจากตัวเมืองชลบุรี ประมาณ 13 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลแสนสุขทั้งตำบล, ตำบลเหมืองบางส่วน และตำบลห้วยกะปิบางส่วน รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 20.268 ตารางกิโลเมตร (12,668 ไร่) ในปี พ.ศ. 2548 มีประชากรทั้งสิ้น 42,843 คน จำนวนบ้าน 20,640 หลัง 8,333 ครัวเรือน และจากการคาดการณ์ในปี พ.ศ. 2554 จะมีจำนวนประชากรเพิ่มเป็น 61,573 คน มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลบ้านปึก ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
ทิศตะวันตก	จรดอ่าวไทย

ภาพที่ 3 อาณาเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

เทศบาลเมืองแสนสุข ประกอบด้วย ชุมชน 19 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนคอนบน ชุมชนมณีแก้ว ชุมชนตาลล้อม ชุมชนบ้านเหมือง ชุมชนพัฒนา 2 ชุมชนหาดวอนนภา ชุมชนบางแสนบน ชุมชนท้ายตลาด ชุมชนแสนสุข ชุมชนวัดกลางคอน ชุมชนร่วมใจพัฒนา ชุมชนมาบะยม ชุมชนบ้านโชคดี ชุมชนบ้านแหลมแท่น ชุมชนเขาสามมุก ชุมชนมุกแสนเจริญ ชุมชนบางเป้ง ชุมชนสมใจนึกและชุมชนวัดแสนสุข (ข้อมูลจากเทศบาลเมืองแสนสุข ณ วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2554)

ข้อมูลผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2554 เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 (แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง) ในพื้นที่เทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 33,002 คน (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี ณ วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2555 ตามแบบรายงานผลการใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. (แบบแบ่งเขต) วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 แบบ ส.ส.อ. 1)

ตารางที่ 2 ข้อมูลผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ข้อมูลการเลือกตั้งของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในวันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 เทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี			
เขตเลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิ (คน)	จำนวนผู้มาใช้สิทธิ (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
ตำบลแสนสุข	27,386	21,113	77.09
ตำบลห้วยกะปิ	715	540	70.49
ตำบลเหมือง	4,901	3,900	79.58
รวมทั้งสิ้น	33,002	25,553	77.43

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานวิจัย มีผู้ที่เคยทำการศึกษาในประเด็นที่คล้ายคลึงกับการศึกษาในครั้งนี้หลายท่าน โดยผู้วิจัยจึงนำมาเสนอ ดังนี้

จิตติพงศ์ ศรีประศาสน์ (2548, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2548 เขตการเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดระยอง ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนเขตการเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดระยอง มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรายด้านพบว่า มีปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสูงสุดคือ ด้านนโยบายพรรค และภาพลักษณ์ของพรรคที่สังกัด รองลงมาคือด้านคุณสมบัติส่วนตัวผู้สมัคร และด้านกลยุทธ์ในการหาเสียง โดยในด้านนโยบายพรรค และภาพลักษณ์ของพรรคที่สังกัดประชาชนมีความสนใจ หัวหน้าพรรคที่มีความรู้ความสามารถ และมีชื่อเสียงในด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ประชาชน

มีความสนใจผู้แทนราษฎรที่มีผลงานทางการเมืองที่เห็นเด่นชัด หรือมีผลงานช่วยเหลือท้องถิ่นที่เห็นเด่นชัด และในด้านกลยุทธ์ในการหาเสียงประชาชนมีความสนใจผู้แทนราษฎรที่หาเสียงโดนเข้าถึงตัวประชาชน

ครรชิต คนสัน (2548) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับปานกลาง โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ ระดับ การศึกษา อาชีพ และความสนใจทางการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดอุบลราชธานี และได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีสถานะทางภาพเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนสูงกว่าผู้ที่มีสถานะทางภาพเศรษฐกิจและสังคมที่สูง ผู้ที่อยู่ในเขตชนบทมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่ไปออกเสียงเลือกตั้งเพราะลำนึกในหน้าที่มากกว่าไปเพื่อให้มีผลกระทบต่อระบบบริหารนอกจากนี้แล้วผลการวิจัยพบอีกว่า ผู้ที่อยู่ในชนบทมีการศึกษาน้อย รายได้น้อย มีโอกาสถูกชักจูงให้ไปลงคะแนนเสียงได้ง่ายกว่าผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการศึกษาสูง ฐานะทางเศรษฐกิจดีและมีอายุในวัยกลางคน และผู้ที่มีการศึกษาสูง ซึ่งเป็นเพศชายในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยเลือกพรรคและคำนึงถึงนโยบายพรรคมากกว่าผู้ที่อยู่ในชนบท

ทรงพล สันหกรณ์ (2549, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด คือ ด้านคุณสมบัติของกลุ่ม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีประสบการณ์สูง รองลงมาคือ ด้านคุณสมบัติของหัวหน้ากลุ่ม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และให้คนช่วยเหลือและให้บริการในพื้นที่ และด้านการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านชักชวนทุกคนในครอบครัวให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

มงคล นิลประภาพร (2550, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตการเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนโยบายพรรคและภาพลักษณ์ของพรรคที่สังกัด รองลงมาด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร และด้านกลยุทธ์ในการหาเสียง โดยในด้านนโยบายพรรคและภาพลักษณ์ของพรรคที่สังกัด

ประชาชนให้ความสำคัญในเรื่องนโยบายการศึกษา ในด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครประชาชน ให้ความสำคัญในเรื่องชื่อเสียง ในด้านคุณงามความดีของผู้สมัครและในด้านกลยุทธ์ในการหาเสียง ประชาชนให้ความสำคัญเรื่องการหาเสียง โดยมีหัวหน้าพรรค หรือนักการเมืองคนสำคัญ ๆ ของ พรรคมาช่วยในการปราศรัย การหาเสียง ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเขตการเลือกตั้งที่ 1 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพและลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่างกันมีปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจ เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

สิทธิพันธ์ ทองใบ (2550, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มี ต่อคุณสมบัติสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัด ชลบุรี” ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณสมบัติสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า มากเป็นลำดับแรกคือ ด้านคุณสมบัติของผู้บริหารท้องถิ่น รองลงมาคือ ด้านคุณสมบัติของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของระดับความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อคุณสมบัติสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มี ต่อคุณสมบัติสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ลักขมิ กาญจนสินิทธิ์ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. 2548 ในเขตเลือกตั้งที่ 9 จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเขตเลือกตั้งที่ 9 จังหวัดขอนแก่น มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สูงสุด คือ ด้านนโยบายพรรคและภาพลักษณ์ของพรรคที่สังกัด รองลงมา คือ ด้านคุณสมบัติส่วนตัว ของผู้สมัคร และด้านกลยุทธ์ในการหาเสียง โดยในด้านการนโยบายพรรคและภาพลักษณ์ของพรรค ที่สังกัด ประชาชนมีความสนใจในนโยบายการปราบปรามยาเสพติด และในด้านคุณสมบัติส่วนตัว ของผู้สมัคร ประชาชนมีความสนใจชื่อเสียงในด้านคุณงามความดีของผู้สมัคร และในด้านกลยุทธ์ ในการหาเสียงของผู้สมัคร ประชาชนมีความสนใจแนบนโยบายมากกว่าโจมตีคู่แข่ง ผลการเปรียบเทียบ พบว่า เพศ รายได้ การศึกษาและอาชีพต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

วัฒนิภา ศิลปกุล (2550, บทคัดย่อ) ทำการศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณี การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางโจลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สามารถสรุปได้ว่า ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลนั้น ผลการศึกษา พบว่า มีเพียงอาชีพเพียงปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ดังกล่าว จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประกอบอาชีพที่น่าจะมีเวลาเพียงพอที่ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งในท้องถิ่น และในส่วนของปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารนั้น พบว่า เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งมากขึ้น จะมีผลทำให้แนวโน้มที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสูงขึ้นตามไปด้วยอย่างมีนัยสำคัญ และในประเด็นที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ในด้านคุณสมบัติของพรรคการเมืองนั้น กลุ่มการเมืองที่มีคณะบริหารที่ดี เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งมากที่สุด ขณะที่ในด้านคุณสมบัติของผู้สมัครนั้น ผู้สมัครที่มีความรู้ความสามารถ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งมากที่สุด และสุดท้ายในด้านคุณสมบัติของหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น หัวหน้ากลุ่มการเมืองที่มีความเป็นผู้นำสูงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งมากที่สุด

ปรัชญา ชีพธำรง (2551, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนเขตเทศบาลนครกับประชาชนนอกเขตเทศบาลนคร จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกผู้แทนของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุดคือ นโยบายพรรคการเมือง รองลงมาคือ ตัวผู้สมัครและพรรคการเมืองที่สังกัด จากการศึกษาพบว่า สื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพฤติกรรมการบริโภคสื่อโทรทัศน์ มีอิทธิพลในระดับมาก รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อยที่สุด ได้แก่ พฤติกรรมการติดตามข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต (Internet)

ณรงค์ศักดิ์ ชัยณรงค์โสภณ (2551, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสภาองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ความคิดเห็นทางด้านความสามารถส่วนตัวมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งในระดับมาก โดยรองลงมา ด้านการมีอำนาจอื่นหนุนหลังมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งในระดับมาก ด้านการมีตำแหน่งหรือเคยมีตำแหน่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งในระดับมาก ด้านลักษณะส่วนตัวมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งในระดับมาก ด้านฐานะทางการเงินมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งใน

ระดับมาก ด้านการให้รางวัลมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งในระดับปานกลาง และด้านการมีพรรคพวก เพื่อนพ้อง ญาติมิตรมาก มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

พิศิษฐ์ พรหมอารีย์ (2552, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดน่าน ผลการศึกษา พบว่า

1. ปัจจัยการลงคะแนนให้พรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดน่าน พ.ศ. 2550 พบว่า ปัจจัยด้านพรรคการเมืองเกี่ยวกับหัวหน้าพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ผลงานในอดีตของพรรคการเมือง และผลงานในอนาคต มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดน่าน ส่วนปัจจัยด้านพรรคการเมือง ในประเด็นปัจจัยด้านผลประโยชน์จากพรรคการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดน่าน

2. ประชาชนมีพฤติกรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดน่าน โดยคำนึงถึง ด้านผลงานในอดีตของพรรคการเมืองมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านนโยบายพรรคการเมือง ด้านผลงานในอนาคต ความนิยมในพรรคการเมือง และหัวหน้าพรรค ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมด้านปัจจัยด้านผลประโยชน์พบว่า ร้อยละ 99.00 ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองและไม่มีความผูกพันเป็นกรณีพิเศษกับพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ร้อยละ 94.00 ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งใกล้บ้าน ร้อยละ 54.40 ไม่ได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เนื่องจากลืม ร้อยละ 32.40 ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะเป็นหน้าที่ของพลเมือง ร้อยละ 49.50 เลือกจากนโยบายพรรค ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

3. เปรียบเทียบปัจจัยในการเลือกพรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2550 เมื่อจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า อายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เขตที่อยู่อาศัย ไม่มีความแตกต่างกัน

นรินทร์ ก้อนแก้ว (2553, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง: กรณีศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหัวกุญแจ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาสามารถสรุปว่า ประชาชนร้อยละ 81.11 ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหัวกุญแจ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 เหตุผลที่เลือกสมาชิกสภาเทศบาลตำบลคือ ต้องการให้เทศบาลตำบลหัวกุญแจได้คนดีเข้ามาบริหารงาน นอกจากนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ให้น้ำหนักความสำคัญต่อภาพลักษณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละด้านที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ อันดับที่ 1 ด้านคุณธรรม-จริยธรรม อันดับที่ 2 ด้านผลงาน อันดับที่ 3 ด้านจิตอาสา อันดับที่ 4 ด้านวิสัยทัศน์

(นโยบาย) อันดับที่ 5 ด้านความเป็นผู้นำ อันดับที่ 6 ด้านประสบการณ์ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่า ภาพลักษณ์ด้านคุณธรรม-จริยธรรมนั้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้น้ำหนักน้อยที่สุดต่อการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงโดยไม่ซื้อเสียง ส่วนปัจจัยของกลุ่มตัวอย่างที่มีสภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน อันได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน ส่วนอาชีพและรายได้มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเสริฐ สิงห์เรือง (2553, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ประชาชนจังหวัดสมุทรปราการตัดสินใจเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนพิจารณาตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งมากที่สุดจากพฤติกรรมของผู้สมัครที่มีพฤติกรรม 10 อันดับแรก จากมากไปหาน้อย คือ มีไหวพริบปฏิภาณ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทุจริตคดโกง ไม่ปฏิบัติตนไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ซื้อเสียง เข้าใจปัญหาของประชาชน แก้ปัญหาให้ประชาชนได้ รู้จักเคารพและให้เกียรติบุคคลทุกระดับ มีประวัติการทำงานที่ดี ไม่มุ้งมิ้งผู้อื่น ประชาชนใช้การพิจารณาตัดสินใจอย่างมากในคุณลักษณะเกี่ยวกับในด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านความสามารถ ด้านการประพฤติปฏิบัติตนในการหาเสียง ด้านชีวิตส่วนตัวและครอบครัว ด้านบุคลิกภาพ โดยประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาต่างกัน มีปริมาณการพิจารณาตัดสินใจคุณลักษณะของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มากน้อยต่างกัน

ปกิจ เกษภูววัฒน์ (2553, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลของสตรีผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลอุ้มถ้อง อำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า สตรีเลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจาก ด้านกลุ่มผู้สมัครสังกัด (ร้อยละ 49.6) ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร (ร้อยละ 40.5) และด้านหัวคะแนน (ร้อยละ 33.5)

ด้านกลุ่มที่ผู้สมัครสังกัด พบว่า สตรีเลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจาก ชื่อเสียงของกลุ่ม (ร้อยละ 54.7) บุคคลที่กลุ่มจะเลือกเป็นรองนายกเทศมนตรี (ร้อยละ 52.7) นโยบายของกลุ่ม (ร้อยละ 46.2)

ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร พบว่า สตรีเลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจากการที่ผู้สมัครเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก (ร้อยละ 51.7) มีความซื่อสัตย์สุจริต (ร้อยละ 51.2) มีมนุษยสัมพันธ์ดี (ร้อยละ 32.2)

ด้านหัวคะแนน พบว่า สตรีเลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจาก เป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น (ร้อยละ 38.4) เป็นผู้นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น (ร้อยละ 35.6) มีความน่าเชื่อถือ, เป็นผู้นำในหมู่บ้าน, รู้จักเป็นการส่วนตัวหรือญาติ, เป็นผู้ชอบใช้วิธีการพนัน และเป็นผู้พาไปลงคะแนนเลือกตั้ง (ร้อยละ 32.2)